

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp – HE 54/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 54/2026 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 10/2026 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

kansalaisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansalaisuuslain (359/2003) 13 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohta, 25 §:n 3 momentti, 44 §:n 3 ja 4 momentti sekä 45 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 13 §:n 1 momentin 5 kohta ja 25 §:n 3 momentti laissa 929/2025, 13 §:n 1 momentin 6 kohta ja 45 §:n 1 momentti laissa 579/2011 ja 44 §:n 3 ja 4 momentti laissa 974/2007,
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 974/2007, uusi 3 momentti, 13 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 579/2011, 474/2024 ja 929/2025, uusi 7 kohta, lakiin uusi 17 b § ja uusi 3 a luku, 41 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 929/2025, uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin siitä lailla 929/2025 kumotun 42 §:n tilalle uusi 42 § seuraavasti:

3 §

Maahanmuuttoviraston tehtävät

Maahanmuuttovirasto vastaa kansalaisuuskokeen yleisestä hallinnosta, tiedottamisesta, tietojärjestelmäkokonaisuudesta, kehittämisestä ja valvonnasta sekä tekee kansalaisuuskokeen järjestämiseen ja laatimiseen liittyviä sopimuksia.

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

13 §

Kansalaistamisen yleiset edellytykset

Ulkomaalaiselle myönnetään hakemuksesta Suomen kansalaisuus, jos hakemusta ratkaistaessa:

-
- 5) hänen toimeentulonsa on turvattu (*toimeentuloedellytys*);
- 6) hänellä on suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito tai näiden sijasta vastaavan tasoinen suomalaisen tai suomenruotsalaisen viittomakielen taito (*kielitaitoedellytys*); ja
- 7) hänellä on 6 kohdassa tarkoitettulla suomen tai ruotsin kielellä osoitetut riittävät tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta (*yhteiskuntatietoedellytys*).
-

17 b §

Yhteiskuntatiedon osoittaminen ja yhteiskuntatietoedellytyksestä poikkeaminen

Yhteiskuntatietoedellytyksen täyttäminen voidaan osoittaa suorittamalla:

- 1) hyväksytysti kansalaisuuskoe;
- 2) Suomessa suomen- tai ruotsinkielinen ylioppilastutkinto; tai
- 3) Suomessa suomen- tai ruotsinkielinen korkeakoulututkinto.

Yhteiskuntatietoedellytys ei koske alle 18-vuotiasta eikä 65 vuotta täyttänyttä henkilöä.

Hakijalle voidaan myöntää Suomen kansalaisuus, vaikka yhteiskuntatietoedellytys ei täyty, jos hänen terveydentilansa tai vammansa pitkäaikaisesti estää sen täyttämisen tai muutoin on olemassa erittäin painava syy yhteiskuntatietoedellytyksestä poikkeamiselle.

25 §

Täysivaltaiseksi tulon vaikutus vireillä olevaan hakemukseen

Maahanmuuttovirasto asettaa 1 ja 2 momentissa tarkoitetuille henkilöille kohtuullisen määräajan, jossa hakemusta on täydennettävä tai se on vahvistettava. Hakijaan, joka on täydentänyt kansalaisuushakemusta tai joka on vahvistanut kansalaisuushakemuksen, sovelletaan 23 §:n 2 momentissa ja 24 §:n 3 momentissa säädettyjä edellytyksiä, jos ne ovat täyttyneet ennen 18 ikävuoden täyttämistä. Toimeentuloedellytys ja yhteiskuntatietoedellytys eivät koske hakemuksen vireillä ollessa 18 vuotta täyttänyttä henkilöä.

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

3 a luku

Kansalaisuuskoe

25 a §

Kansalaisuuskokeen sisältö

Kansalaisuuskokeella testataan perustietoja suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Monivalintakokeen kysymykset perustuvat yleisesti saatavilla olevaan kansalaisuuskokeen oppimateriaaliin, joka on laadittu kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 25 §:ssä tarkoitetun yhteiskuntaorientaation oppimateriaalin pohjalta. Kokeen kysymykset koskevat Suomen keskeistä lainsäädäntöä, perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa, Suomen historiaa ja kulttuuria sekä muita kansalaisuuskokeen oppimateriaaliin sisältyviä keskeisiä tietoja.

Kansalaisuuskoe suoritetaan 13 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetulla suomen tai ruotsin kielellä. Koe suoritetaan sähköisesti, ellei kokeen sähköiselle toteutukselle ole estettä. Kansalaisuuskokeen hyväksytty suoritus edellyttää sitä, että valtaosa monivalintakokeen vastauksista on valittu oikein.

Kansalaisuuskokeen sisällöstä ja hyväksytystä suorituksesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

25 b §

Kansalaisuuskokeen laatiminen

Maahanmuuttovirasto tekee sopimuksen kansalaisuuskokeen kysymysten, vastausvaihtoehtojen ja oppimateriaalin hankkimisesta yliopiston tai muun sellaisen yliopistollisen toimijan kanssa, jolla on riittävä asiantuntemus kansalaisuuskokeen kysymysten, vastausvaihtoehtojen ja oppimateriaalin laatimiseen.

25 c §

Kansalaisuuskokeen laatijan tehtävät

Kansalaisuuskokeen laatijan tehtävänä on:

- 1) laatia 25 a §:ssä tarkoitettu yhteiskuntaorientaation oppimateriaaliin perustuva kansalaisuuskokeen oppimateriaali suomen ja ruotsin kielellä;
- 2) valmistella laaja valikoima kansalaisuuskokeen kysymyksiä vastausvaihtoehtoineen suomen ja ruotsin kielellä;
- 3) huolehtia kokeen oppimateriaalin, kysymysten ja vastausvaihtoehtojen testauksesta, ylläpitämisestä ja kehittämisestä; sekä
- 4) osallistua 25 f §:ssä tarkoitetun asiantuntijatoimikunnan toimintaan.

Kansalaisuuskokeen laatijan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

Kansalaisuuskokeen laatijan tehtävistä ja niitä koskevien sopimusten sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

25 d §

Kansalaisuuskokeen järjestäminen

Maahanmuuttovirasto sopii kansalaisuuskokeen koetilaisuuksien järjestämisestä sellaisten toimijoiden kanssa, joilla on riittävä asiantuntemus ja edellytykset koetilaisuuksien järjestämiseen. Sopimuksia tehtäessä on otettava huomioon, että koetilaisuuksia on tarjolla alueellisesti riittävä määrä ja riittävän usein.

25 e §

Kansalaisuuskokeen järjestäjän tehtävät

Kansalaisuuskokeen järjestäjän tehtävänä on:

- 1) järjestää koetilaisuudet sopimusehtojen mukaisesti;
- 2) huolehtia koetilaisuuksien valvonnasta;
- 3) toteuttaa 25 g §:ssä tarkoitetut erityisjärjestelyt; sekä
- 4) ilmoittaa Maahanmuuttovirastolle viipymättä 25 h §:ssä tarkoitetuista tilanteista seuraamuksista päättämistä varten.

Kansalaisuuskokeen järjestäjällä on oikeus saada Maahanmuuttovirastolta maksutta ja salassapitosäännösten estämättä 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömät tiedot. Kokeen järjestäjään sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädettyjä salassapitovelvoitteita, kun se hoitaa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Kokeen järjestäjän palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

Kansalaisuuskokeen järjestäjien tehtävistä ja niitä koskevien sopimusten sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

25 f §

Asiantuntijatoimikunta

Maahanmuuttoviraston yhteydessä toimii asiantuntijatoimikunta, jonka Maahanmuuttovirasto asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Asiantuntijatoimikunnan puheenjohtajana toimii Maahanmuuttoviraston edustaja. Varapuheenjohtajana toimii mahdollisuuksien mukaan kotoutumisen asiantuntemuksen edustaja. Lisäksi asiantuntijajäsenten tulee edustaa ainakin koulutuksen asiantuntemusta sekä kansalaisuuskokeen laatijaa ja järjestäjää.

Asiantuntijatoimikunnan tehtävänä on tukea Maahanmuuttovirastoa kansalaisuuskokeen yleisessä kehittämisessä ja hallinnossa. Toimikunta antaa Maahanmuuttoviraston pyynnöstä lausunnon kansalaisuuskoetta koskevasta oikaisuvaatimuksesta.

Asiantuntijatoimikunnan kokoonpanosta, asioiden käsittelystä ja tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

25 g §

Kokeen suorittamista koskevat erityisjärjestelyt

Henkilö, joka on sairauden, vamman, lukemisen ja kirjoittamisen erityisvaikeuden tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi estynyt suorittamasta kansalaisuuskoetta samalla tavalla kuin muut kokeen suorittajat, voi suorittaa kokeen erityisjärjestelyin.

Lain 18 b §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu alle 65-vuotias henkilö voi suorittaa kokeen suullisesti.

Maahanmuuttovirasto päättää erityisjärjestelyjen käytöstä. Erityisjärjestelyistä tulee esittää virastolle erillinen pyyntö.

25 h §

Seuraamus järjestyksen rikkomisesta ja vilpillisestä menettelystä

Kansalaisuuskokeen suorittajan koesuoritus katsotaan hylätyksi, jos hän syyllistyy järjestyksen rikkomiseen koetilaisuudessa eikä koetilaisuuden valvojan kehotuksesta huolimatta lopeta menettelyä.

Jos kokeen suorittaja syyllistyy koetilaisuudessa vilpilliseen menettelyyn, siinä avustamiseen tai sen yritykseen, hänen koesuorituksensa katsotaan hylätyksi ja hän menettää oikeutensa osallistua koetilaisuuteen kuuden kuukauden ajaksi koetilaisuudesta. Jos menettely on toistuvaa tai muuten erityisen vakavaa ja haitallista, kokeen suorittajan koesuoritus katsotaan hylätyksi ja hän menettää oikeutensa osallistua koetilaisuuteen 12 kuukauden ajaksi koetilaisuudesta. Jos kokeen suorittaja on ehtinyt ilmoittautua uuteen koetilaisuuteen, Maahanmuuttovirasto voi peruuttaa osallistumisen.

Päätöksen 1 ja 2 momentissa tarkoitettussa asiassa tekee Maahanmuuttovirasto. Päätös pannaan täytäntöön tehdystä valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen kiellä täytäntöönpanoa.

25 i §

Koemaksu

Maahanmuuttovirasto perii kokeeseen ilmoittautuneelta koemaksun. Koemaksun määrästä säädetään sisäministeriön asetuksella Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista.

Koemaksu palautetaan kokeeseen ilmoittautuneelle, jos hän on estynyt osallistumasta kokeeseen oman sairautensa vuoksi. Maksua ei palauteta, jos esteestä ei ole ilmoitettu Maahanmuuttovirastolle ennen koetilaisuutta. Pyyntö maksun palauttamisesta on tehtävä Maahanmuuttovirastolle 14 päivän kuluessa koepäivästä.

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

41 §

Muutoksenhaku

Kansalaisuuskokeen suorituksen hylkäämistä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua Maahanmuuttovirastolta.

Maahanmuuttovirasto voi pyytää 2 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimuksesta lausunnon 25 f §:ssä tarkoitettulta asiantuntijatoimikunnalta. Muutoin oikaisuvaatimusmenettelyyn sovelletaan, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Edellä 2 momentissa tarkoitettua oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

42 §

Oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu

Edellä 41 §:n 2 momentissa tarkoitettua kansalaisuuskoetta koskevan oikaisuvaatimuksen käsittely on maksullinen. Käsittelymaksun määrästä säädetään sisäministeriön asetuksella Maahanmuuttoviraston suoritteiden maksullisuudesta noudattaen, mitä valtion maksuperustelaisissa säädetään julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyn jatkaminen sen vireille tulon jälkeen edellyttää, että oikaisuvaatimuksen käsittelystä perittävä maksu on suoritettu 30 päivän kuluessa vaatimuksen vireille tulosta. Oikaisuvaatimus voidaan jättää tutkimatta, jos oikaisuvaatimuksen käsittelystä perittävää maksua ei ole suoritettu mainitussa määräajassa.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyä koskeva maksu palautetaan asianosaiselle, jos Maahanmuuttovirasto muuttaa muutoksenhaun alaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi siten, että kansalaisuuskokeen suoritus on hyväksytty.

44 §

Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepano

Hakemuksen ja ilmoituksen käsittelyn jatkaminen 2 momentin mukaisen tarkastuksen jälkeen edellyttää Maahanmuuttoviraston käsittelymaksun suorittamista. Maksu määräytyy valtion maksuperustelain mukaisesti. Tarkemmat säännökset maksusta annetaan sisäministeriön asetuksella.

Tämän lain mukaisten asioiden käsittelyyn kunniakonsulaateissa sovelletaan hallintolakia.

45 §

Hakijan liitteet hakemukseen

Hakijan on liitettävä kansalaisuushakemukseensa 17 §:ssä tarkoitettu selvitys suomen tai ruotsin kielen taidostaan, 17 b §:ssä tarkoitettu selvitys yhteiskuntatiedon osoittamisesta ja 13 §:n

Eduskunnan vastaus EV 86/2026 vp

1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu selvitys siitä, kuinka hän saa Suomessa toimeentulonsa. Kielitaitoselvitystä ei kuitenkaan tarvita, jos hakijana on alle 15-vuotias lapsi. Jos hakemuksessa on 15 vuotta täyttänyt kanssahakija, hakijan on liitettävä hakemukseensa selvitys myös tämän suomen tai ruotsin kielen taidosta. Jos lapsi täyttää 15 vuotta hakemuksen vireillepanon jälkeen mutta ennen sen ratkaisemista, selvitys hänen kielitaidostaan on liitettävä hakemukseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Mitä 13 §:n 1 momentin 7 kohdassa säädetään, ei sovelleta sellaisiin hakemuksiin, jotka on tehty kahden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olleeseen kansalaisuushakemukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

Maahanmuuttovirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Maahanmuuttovirastosta annetun lain (156/1995) 2 §:n 2 momentin 4 kohta, sellaisena kuin se on laissa 621/2020, ja

lisätään 2 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 621/2020 ja / , uusi 5 kohta seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Maahanmuuttovirasto vastaa:

- 4) ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjauksesta;
 - 5) kansalaisuuskokeen yleisestä hallinnosta, valvonnasta ja kehittämisestä.
-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain (615/2020) 1 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa 683/2023, seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus

Tätä lakia sovelletaan, jollei muualla laissa toisin säädetä, henkilötietojen kokonaan tai osittain automatisoituun käsittelyyn sekä muuhun henkilötietojen käsittelyyn, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekisteri tai sen osa ja henkilötietoja käsitellään seuraavissa tarkoituksissa:

2) Suomen kansalaisuuden saamista, säilyttämistä, menettämistä ja kansalaisuudesta vapautumista sekä kansalaisuusaseman määrittämistä koskevien asioiden käsittely ja päätöksenteko sekä kansalaisuuskokeen yleinen hallinto ja valvonta;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 10.6.2026

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri